

[kisvárdai.lapok]

XIII. évfolyam 4. szám – 2011. június 21., kedd

Kónya-Ütő Bence, Kiss Bora (Csókos asszony)

Magyar
színházak
kisvárdai
fesztiválja
XXIII.

„amikor a színház egyfajta életjátékká válik / amikor a színészek nem kell átlényegülnie karakterré, mivel nincs is hagyományos értelemben vett szerepe / amikor nincs is szükség a „nézés” cselekvésére, amely a színházban (állítólag) elengedhetetlen / amikor a képesség, az írás megszűnik, és minden gesztussá alakul át, belső, lelki történéssé / amikor mozgósítják a néző tapasztalatait és reakcióra készítetik”

Szabó Réka, teatrológus hallgató

[tartalom]

- 2. old.: A szakmai beszélgetésről [reflekt]
- 3. old.: Csókos asszony, Csíki Játékszín [fókusz]
- 4-5. old.: Hat szereplő szerzőt keres, Nagyváradi Magyar Színház Szigligeti Társulata [fókusz], [reflekt]
- 6. old.: A Váróterem Projektről [fiatal.nyugtalan]
- 7. old.: Nánay István jegyzete [reflekt]
- 8. old.: Hat színész párt keres [witz]

Dimény Levente, Gajai Ágnes

[reflekt]

Elfojtások

[reflekt]

A Csíki Játékszín *Finito* című előadása kapcsán Tasnádival szólván nem alakult ki „műfajteremtő mély beszélgetés”, a hozzászólások egyöntetűen a pozitív oldalon álltak. Nánay István majdhogynem számon kérte a csikiaktól, hogy hogyan sikerült jobb előadást csinálni nekik a darabból, mint az Örkény Színháznak? Ungvári Zrínyi Ildikó a társulat jó kondícióját emelte ki, illetve az előadás látványvilágát, amelyet az erdélyi realitásokra emlékeztető szedett-vedettség jellemez; izgalmas például a bejövétel a garázs felől, amely egyféle térbeli tolvajnyelvet eredményez. Parászka Miklós a díszlet létrejöttének folyamatát idézte: neki már akkor feladata volt, hogy szerezzen műtehenet, amikor még nem is tudták, hogy lesz-e annak funkciója. Budaházi Attila dramaturg és a színészek elmondása szerint sokat dolgoztak azon, hogy a szövegmondásban ne bízzák magukat túlságosan a verses szöveg ritmusára, hogy a közlendő érvényesülni tudjon és dicsérettel illette Victor Ioan Frunză azon képességét, hogy kívülről tudja nézni azt, amiben benne van, arra törekszik, hogy ne legyen előre látható semmi. Boncolgatásra került még a vetítés (kétes színpadi eszköz) használata: mit tesz a néző, amikor szimultán követheti a színpadi valóságot? Nyilván tévézik; a kettőség tehát nem biztos, hogy működik, illetve megszívlelendő a hatásmechanizmus. Megszólalt néhány szűz néző (értsd: első *Finito* az életében), egyikük a mai valóságot és a 11000 lakosú kiszvárdai közösség problémáit látta visszaköszönni a darabban, és nem hiányzott neki a darabból kihúzott anyós figurája. Tasnádi Csaba rendező (a szerző rokona) azért előrangatott néhány kritikai megjegyzést, melyek szerint Frunza több helyen is kihagyta, illetve nem építette fel a darabban rejlő poentírozási lehetőségeket, pl. a toros jelenetnél, továbbá hogy a húsleves dicsérete azért az anyós szájából jobban hangzik, mint a feleségtől. Innen Horváth Károly végszavával búcsúnk: gratulálunk és csókoltatjuk Frunzát.

fm

Proics Lilla, Selmeczi Bea

Középről indítok: szeretném egyazon értelmezői folyamat részének tekinteni mindazokat a közlési és dialogikus szituációkat, amelyek a fesztiválon egy előadás körül létrejönnek: a félmondatos tetszés/nemtetés-nyilvánítást, a hosszú és csapongó beszélgetést a Művészetek Háza körül, a cigizés közben elhadart megjegyzést, a **kiszvárdai.lapok**-ban megjelent kritikát, a szakmai beszélgetést, a szakmai beszélgetésről szóló írást. Nyilvánvalóan hierarchizálódnak ezek a helyzetek, ugyanakkor ki is egyenlítődhetnek: a **kiszvárdai.lapok**-at ugyan nem zúzzák be egy megjelent negatív kritika okán, de lehet, hogy azt felülírja és emlékeztetesebb marad Nánay tanár úr egy-egy éles és pontos megjegyzése.

A *hazug* című előadáshoz szervezett szakmai beszélgetés is ezt az összefüggő folyamatot mintázta, amikor is a válogató (Ungvári Zrínyi Ildikó) és az ülésrend (tilos a körön kívül elhelyezkedni!) átalakításában is jeleskedő Nánay István is elutasította azt, hogy az előadáson számonkérhetőek lennének a *comedia dell'arte* stílusjegyei és a Rabelais-féle vaskos humor, mint ahogy az meg vagy írva. Ungvári szépen kidolgozott, koncepciózus munkának minősítette a produkciót, jó csapatmunkát látott benne és pontos alakításokat. Szerinte Barabás Olga rendezésében Goldoni csak egy kiindulópont; az előadás egyik fő szervezője a szertartásosság és a líraiság; átírányít egy sóvárgó vágyakozó

világba, melyet a darab egyes szereplői (Arlecchino, Ottavio) szépen kiegyensúlyoznak. Nánay szerint Goldoni keserű komédiája itt lefokozott, visszafojtott regiszterben jelenítődik meg; adódik hát – a megválaszolatlanásban lebegő – kérdés, hogy tud-e elég pregnáns lenni? Ha Lelio ilyen takarékra van fogva („ennyire pofátlanul fapofával hazudik, anyanyelvi szinten”) nem kellett volna-e elmozdítani a többi szereplőt? Továbbá kérdés, hogy el tudja-e érni a nézőt, aki, mint Gergely Zsuzsa, több fájdalomérzetet is elbírna?

A lehetséges válaszokat nemcsak a 15.15 és 16.06 között zajló szakmain, hanem az azon kívül elcsípett véleményekből is próbáltam begyűjteni, maradjon hát anonim a szerzőjük. Szerintük az előadás éppen hogy tematizálni akarja azt, ahogyan működik: nem fokozza például botránnyá az agressziót, hanem megmutatja, ahogyan az elfojtódik, lesatírozódik. Működik benne egy önreflexió a színház mibenlétére, a színházéra, amely a nézőt is éppúgy elámitja, mint ahogy a *hazug* Leilo a környezetét. A *hazug* a művész metaforájává válik, aki a maga teremtette világon mindig kívül reked, ezért abból előbb-utóbb (búvalbélelten) tovább kell hogy álljon. Nem morális értelemben *hazug*, hanem a valóságot/világot próbálja meg irányítása alá vonni, újraírni, ami csak addig hálás, odaadó nyersanyag, amíg a vágyait szolgálja.

A véleményekből az a gyanúnk támad, hogy egyféle ars poeticával van dolgunk. Az előadás nem harsány, nem zsigeri; gondolkodik, keres. Talán minket is, nézőket.

fazakasMárta

[fókusz]

„Ez itt a véres valóság”

Csókos asszony – Csíki Játékszín

A Csíki Játékszín társulatának színészei nem rendelkeznek egyforma énektehetséggel, van, aki jobban tud énekelni, van, aki kevésbé. Ezzel önmagában nincs gond, hiszen a társulat profilja szerint sem zenei. Viszont az operett műfajával való találkozás így azt eredményezi, hogy egyes szereplők – énektudásuknak és nem egy dramaturgiai/rendezői elgondolásnak megfelelően – előtérbe kerülnek, illetve háttérbe szorúlnak. Míg például a Pütkösdi Katót alakító Kiss Bora vagy a Rica-Macát játszó Benedek Ágnes jól jár, addig a Dorozsmai Pistát alakító Kónya Ütő Bence sajnos nem, és ezzel a bohém zeneszerző alakja eléggé súlytalanná válik. De még így sincs azokra figyelve, akiknek jó a hangjuk, mivel az énekeket sem transzponálják a személyes hangfekvésnek megfelelően.

Szóval nehéz helyzetel kell megküzdenie a társulatnak, és ha figyelembe vesszük, hogy az előadásból nem olvasható ki különösebb rendezői elgondolás (Parászka nem tesz kísérletet a műfaj elmozdítására, az akár hagyományos értelemben vett, hatásos operett megrendezéséhez pedig nincs megfelelő infrastruktúra), a színészek játékkedvéből és csoportmunkájából fakadó nem kis teljesítménynek gondolom, hogy létrejön egy működő világ. Azaz nézhető, követhető – a korrekt módon megrajzolt karakterek pedig elviszik a hátukon az előadást; és helyenként lehetőségük van arra is, hogy egyéni ízük szerint elmélyüljenek (ilyen például a Tarpaynál adott műsor, vagy a párbajról való lebeszélés kocsmajelenete). Minden karakternek van egyéni bája: Pütkösdi Kató alakja szürke kartonruhájában, de habos estélyi ruhájában is eltér a klasszikus primadonna-figurától, Rica-Maca alakja egyszerre csibészes, kislányos és szupernői, Ibolya Ede bolondos figuráját jól írja le a kockás nadrág is. Kubaneknél, amikor működő színházi helyzetben beszél sajátos magyarul, a kiejtés nem hat erőltetettnek. Így van ez Hunyadiné esetében is – ha nem csupán a jelmezük, a külső elrajzolás jellemzi őket, hanem egy helyzetben működik, minden karakter íze felélénkül.

Ennek az előadásnak az alapján azt feltételezem, hogy Parászka egy elképzelt közönségigénynek szeretne megfelelni a Csókos asszonnyal. Az a baj az elképzelt közönségigénnyel, hogy eleve kijelöli a nézői érzékenység határait. Nem feltétlenül a műfajjal van a gond (s ha lehet, nekem az operettben nem az operettet, hanem a zenevezérelt tapsot nehéz elviselnem, amire szívem szerint adót vetnék ki). Épp a Tanyaszínház előadásán láthattuk, hogy a legegyszerűbb (persze mit jelent ez) néző is mennyire hálásan befogadó a rafinált humorra, a kidolgozás örömteli játékaira. Csíkban az idei közönségsviváson a Finító lekörözte a Csókos asszonyt. Ezen a nézői véleményen szerintem – és nem műfajról, hanem érzékenységről beszélek – érdemes elgondolkodni.

anikó

[komment]

Miért nem újul meg az operett nyelve? Miért ugyanazokat a kliséket használják a műfaj születése óta?

Nem gondolom, hogy élesen el kéne választani a művészsínházakat és a szórakoztató színházakat, hiszen a szórakoztatásban is születet gondolat, és a mű-

vészsínház is lehet szórakoztató. Soha nem értettem egyet az orosz futuristákkal, akik szerint valami annál művészebb, minél nehezebben befogadható, és bár az operett nem része a mindennapjaimnak, elfogadom, sőt szeretem a műfaj megújítására tett kísérleteket.

Az öncélúnak tűnő ordibálásokat, színpadi rohangálásokat azonban ki nem állhatom. Mindig az jut rólok eszembe, hogy a rendezői instrukció annyiban merült ki, hogy balról gyere be, jobbra menj ki, és a kető között csinálj valamit. A csíkszeredai Csókos asszony ezt a fajta operett-játszást testesítette meg. A díszlet sem segítette a színészeket, akik a rengeteg zöld ajtó között elvesztek, és meglepő módon többször az ajtók mellett távoztak a színről. Az egyetlen gondolatébresztő jelenség a háttérkép volt, amelyről egy fiktív Budapest-panoráma tekintett le ránk, a Duna beépítése után szabadon.

Selmezi Bea

Benedek Ágnes, Kosztándi Zsolt

[komment]

Hol a határ álom és valóság, vagy – színházi nyelvre lefordítva – játék és valóság között? Meddig szerep a szerep és honnan kezdődik a hús-vér szagú élet?

Pirandello drámájának megjelenése színháztörténeti esemény volt, mert olyan kérdéseket feszeget szövegében, amelyek szervesen összefonódtak a huszadik század elején megjelenő színházi gondolkodás elméleti és gyakorlati probléma-felvetéseivel.

Zakariás Zalán rendezői elgondolása ugyan nem nagyon tér el a Hat szereplő... játzsási hagyományaitól, de elvitathatatlan tény, hogy konzekvensen végigvonul az előadáson az egyenletes játékmód. A rendező koncepciót követi Csiki Csaba díszleteleme, a nézőteret hosszában átszelő, felfele ívelő „kifutópálya”, ami egyszerre út a színházigazgató irodájába, és az a hely, ahonnan a pirandellói árnyak érkeznek.

A még Shakespeare egérfogó-jelenetét is meghaladó „színház a színházban a színházban” többszörösen áttételes fő jelenet-kompozíció már önmagában is sajátos hatásmechanizmussal bír. Véleményem szerint épp ezért indokolatlan a mostohalány kihangosított, belső hangjának, gondolatainak megjelenítése, mert az nem bír semmilyen informatív elemmel, így sokkal inkább tűnik hatásvadász elemnek.

A végső jelenetben a drámai hatás fokozása végett sokkal inkább helytálló a hangosítás-torzítás használata, valamint a szituáció követelte markáns fényhasználat. Az ezek összefonódásából létrejövő atmoszféra kétségtelenül háborzongató hatást kelt. Pillanatokig én is csak ülök, magamban, mint a rendező-színházigazgató-drámaíró roskatagon, az ál-medence szélén. Alatta taps, az élmény marad.

mcs

[fókusz]

A fikció valósága vagy a valóság fikciója?

Hat szereplő szerzőt keres – Nagyvárad

Egy megszokott mindennapjait élő színházban – ahol folyton javítani kell valamit, ki kell cserélni a zongorát s még a kellék-fogas is kölcsön van adva a filharmóniának – megjelenik hat árny, akik elvesztek valahol az alkotói gondolat, a papír és a színpad között. Akiknek a szerep a mindenkori valóságuk, de valójában ezt sem élhetik meg. Beszorultak a valóság és a fikció közé, az ő valóságuk a fikció. Élni akarnak. Ha csak egy percre is, de élni. Ezzel a kéréssel keresik meg a színház igazgatóját.

Az első felvonás egy szimpatikus, kicsit tipikus színház belső világát rajzolja meg a maga esetlenségeivel, konfliktusaival, sokféleségével. A nem túl beszámítható kellékes, a díszletmunkások, a rendező árnyékában szaladgáló titkár, az igazgató kegyeit – és szerepét – leső ügyelő mind tipologizálás által differenciált szereplők. A beképzelt, a kis aranyos, a túl lelkes, a szerény, a nyomulós színész ugyanúgy. Szép gondolat, erős gesztus, hogy a Rendező fentről vonul be a játéktérre, és mindenki haptákba vágja magát. Később azonban nem játszanak alá ennek a sejtetett viszonyrendszernek: pongyolán válaszolnak neki, néha figyelembe sem veszik. Pedig itt elindulni látszik egy igenis érvényes értelmezés felé az előadás.

Ugyancsak fentről érkezik a túlvilági mintára faragott hat Szereplő, nagyon látványosan, „feelingsen”. Ami igazán átjön az előadásból, az az ő világuk. Az egymást fedő karakterekkel felsejlő történetfoszlányok szereplői, bár felidézik, mégsem játszanak rá az Addams-family lassan közhelyszerű mintájára, sokkal egyedibbek, drámaibbak, ahogyan ők maguk is ígérik. Kardos M. Róbert végig határozott, karakteres, Mezei Gabriella játéka ütős, néha nőiesen rafinált, Dimény Levente misztikus, temperamentumos, a végén robbanó figura. Kicsit döcög az első felvonás, nem elég tempós. Túlnyúzott is talán: nem csak a Rendező, de a néző is többször konstatálhatja, hogy már nem ért semmit a

Dimény Levente

Szereplők viszonyait fejtegető áradatból. Szépen különválik viszont a Szereplők szerepjátszása (azaz az ő igazi valóságuk) a színpadi jelenüktől, amikor a rendezőt győzködik a realitásuk drámaiságáról. Egész kétségbeejtő a két valóság közti átjárhatóság és bármelyik azonnali tagadhatósága, igazságértékének megkérdőjelezhetősége.

A második felvonás tovább bontja a Szereplők világát, a színházét

kevésbé. Kicsit egyenetlenül ugyan, de működő ritmust hordoznak a Szereplők drámai és a színház világának komikus jelenetei. Érdekes gondolatokhoz adnak talajt a próba-jelenetek. Hiszen hol a Rendező, hol a Szereplők, hol meg a színészek uralják a terepet, néhol a díszlet is önkényesen bejátszik, a sűgőrol nem is beszélve. Humoros variációk. Ki is az igazi alkotó? Irányítható az alkotás folyamata? A valóság alkot? Az alkotói folyamat szül valóságot? Ez többszörösen keretez és összefonódik az előadás gondolatvilágában: a fikció a Szereplők valósága, a színészek számára a Szereplők valósága ugyanúgy fikció, mint az ő realitásuk a néző számára.

A záróképben a hat árny drámája valamilyen módon lecsapódik a rendezőre – mint alkotóra – s rajta keresztül a színházra is. Hogy ez konkrétan milyen válaszokat hordozhat, homályos. De a Rendező – végre – leül gondolkodni...

demKata

[reflekt]

A válogató nyilatkozik

– *Milyenek láttá ebben az évadban az erdélyi mezőnyt?*

– A mezőny szó valamiféle egységes terület képzetét juttatja eszünkbe, pedig ilyesmiről szó sincs. Abból kell kiindulni, hogy különféle hagyományú színházak előadásai vannak műsoron Erdélyben, ezek egy része

egészen fiatal társulat (pl. a Csíki Játékszín, az udvarhelyi Tomcsa Sándor Színház, vagy a kézdivásárhelyi Városi Színház, amely még társulatnak is nehezen mondható), más részük útját, színházi nyelvét kereső régi színház, a terjedelmesebb múlt minden terhével együtt.

Új színeket hoznak a társulatnál dolgozó román alkotók (a vásárhelyi társulatnál dolgozó Sorin Militaru, Cristian Popescu, Liviu Matei, a csíkszeredai társulathoz visszajáró Victor Ioan Frunză), valamint a fiatal rendezők (Zakariás Zalán, Harsányi Zsolt, Koltai M. Gábor).

– *Mik voltak a válogatás főbb szempontjai?*

– Olyan előadásokat igyekeztem beválogatni, amelyek valamilyen új rendezői stílustörekvést, erős (át)értelmezést valósítottak meg, új dramaturgia mentén (még akkor is, ha az újdonság ereje csak az illető társulat számára az). Ezért volt olyan eset, amikor nem a klasszikusabb, egyenletesebb előadást választottam, hanem a provokatívabb nyelvezetűt, a hibáival együtt. Ezenkívül az is szempont volt, hogy olyan előadások kerüljenek a válogatásba, amelyeknek nyelve jó lehetőséget biztosít a társulat számára, és amelyek növekedni engedik a színészt – az is szempont volt tehát, hogy az előadás megmutassa a társulat erejét, a színészi potenciált.

– *Miért választotta a váradiaktól a Hat szereplő szerzőt keres?*

– A nagyváradai Szigligeti Társulat korábbi, könnyű műfajok hagyományában alakult játéktradíciójához képest a Hat szereplő szerzőt keres ugyancsak komoly próbálkozás. Azonban nemcsak ebben a korábbiakhoz való viszonyításban értékes, hanem olyan Pirandello-előadásként is, amely megpróbál egy egyéni, a ma színháza számára hasznosítható olvasatot nyújtani. Érdekes egyébként, hogy a hat szereplő (pontosabban négy, plusz a két gyerek) hiteles megszólalásai mellett a próba közepén leledző társulat művészi kérdésfelvetései éppen a társulat mostani dilemmáit, útkeresését problematizálják. A darab a színház és illúzió viszonyáról szól, Zakariás Zalán előadása azonban talán még hangsúlyosabban tematizálja a színházi hitelesség kérdését, és ahogyan színészi aurával vonja be a kívülről, a közönség felől, a függönyök mögül érkező szereplők alakját, megsokszorozza a színházról való előadásbeli gondolkodás kereteit. Szép és nem konvencionális a zárókép (bár a korábbiakban elindított gondolatmenetet, a transzcendens körébe utalt szereplők problémáját korántsem meríti ki), amelyben a rendező és a halott gyerek egyedül marad a fiktív medence kávjában, és egymással létük a színházi létezés átgondolására készlet.

Ungvári Zrínyi Ildikó

[komment]

L. Pirandello Hat szereplő szerzőt keres c. előadása egy fontos momentum a társulat életében, ebben a munkában sikerült közelebb lépnünk önmagunk értékeinek feltérképezéséhez. Aztán a Leonce és Léna (r. Cári-Baczó Tünde)

bizonyította, hogy milyen rejtőzködő erők mozognak még bennünk, illetve hogy mennyire tudunk csapatként együtt lélegezni egy feladattal, Sergi Belbel Mobilja (r. Alexandru Colpacci) egy aprólékos műhelymunka eredményeit mutatja, és végül a Közellenség (r. Tasnádi Csaba) az az előadás, ahol az előbbi kettőből tanultakat kamatoztatni tudtuk egy szép, megrázó történetben.

Sikerül egy olyan közönség-reteget megszólítanunk, amely a színházat értő és egyben értékelő milliók tekinthető, úgymint nagydiák, egyetemista, fiatal értelmiségi. Reméljük, hogy a felújított színházépület őszi megnyitásával visszavándorolnak azok a nézők is, akik nem látogatták előadásainkat az utóbbi időben.

Az idei évadban a fenntartónk (a Bihar Megyei Tanács) bebizonyította, hogy érdekelt abban, hogy érvényes működési feltételekkel alkothasson a színház. 55 év után a nagyváradai magyar színjátszás szétvált a román társulattól, létrejött a Nagyváradai Magyar Színház, három társulattal (színházi, néptánc és bábtagozat), amelynek minden lehetősége megvan arra, hogy jeles képviselője lehessen a határon túli magyar színjátszásnak és nemcsak... ki tudja...

Szabó K. István rendező a társulat új művészeti vezetője, a jövő évadot már ő tervezte meg. A következő előadásokra számítunk – David Greig: Európa (r.: Szabó K. István), Szigligeti Ede: Liliomfi (r.: Keresztes Attila), Mágnás Miska (r.: Tasnádi Csaba), Howard Barker: Jelenetek egy kivégzésből (r.: Theodor Cristian Popescu), Szophoklész: Oedipusz (r.: Szabó K. István).

Dimény Levente

Mezei Gabriella, Kardos Róbert, Tóth Tünde

[fiatal.nyugtalan]

Váróteremben a mesterisek

[könyv.bemut]

Ma egy órától a könyvbemutatón a következő kiadványokról lesz szó:

Medgyessy Éva: Mindhalálíg színész. Péterffy Gyula (1935—1980) Prospero könyvek. Komp-Press, Kolozsvár, 2010.

Egy nyughatatlan ember. A Bánffy Miklós, Ben Myll, Kisbán Miklós vándorkiállítás katalógusa, OSZMI, Bp., 2011.

George Banu: Peter Brook és az egyszerű formák színháza. Esszé. Koinónia, Kolozsvár, 2010.

Matei Vişniec: III. Richárd betiltva. Drámák. (Ford. Patkó Éva) Koinónia, Kolozsvár, 2010.

Kovács György 100. Szerk. Gáspárik Attila. A Marosvásárhelyi Színház-művészeti Egyetem Kiadója, 2010.

A Szentgyörgyi István Színház Intézet története I. Magyar nyelvű felsőfokú színészképzés Marosvásárhelyen 1954-62. UartPress, 2011.

Ezeket a kiadványokat is meg lehet majd vásárolni kedden, az előadások között az előcsarnokban:

a) a kolozsvári Koinónia kiadó könyvei: David Zinder: Test – hang – képzelet, Myriam Bloedé: Nagy József síremlékei, Georges Banu: Színházunk, a Cseresznyéskert, Stop the tempo. Fiatal román drámaírók, Láng Zsolt: Játék a kriptában, Georges Banu: A felügyelt színpad, Visky András: Tirami sű, Kovács Ildikó bábrendező, Upor László: Majdnem véletlen. Tom Stoppard fokozatos megközelítése, Silviu Purcărete album, Helmut Stürmer album, Tompa Gábor színházi világa album

b) a Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem Kiadójának könyvei: Cristian Pepino: Az animációs színház technikája, Ungvári Zrínyi Ildikó: Bevezetés a színházantropológiába, Ion Cojar: Színházantropológia, Balási András: Don Juan imája, Symbolon – színháztudományi periodika

A 2009-ben Kolozsváron végzett színés évfolyam néhány tagja, Imecs Levente, Csepei Zsolt és Visky Andrej az alapképzés befejezése után megalapította a Váróterem Projekt színházi társulatot, melyet a mesteri tanulmányaikkal párhuzamosan működtetnek. Vetési Nándor – volt évfolyamtársuk – rögtön az alapítás után, míg Molnár Margit egy év múlva, a sepsiszentgyörgyi M-Stúdiótól visszatérve csatlakozott a csapathoz. Azóta több adminisztrációs és technikai munkatárs is hozzájuk szegődött. A tagok itt-ott dolgozhatnak, legtöbbször a kolozsvári Puck bábszínháznál... De elsődleges fontossága számukra a Váróteremnek van.

A társulat eddig három előadást hozott létre. Az Ismered a Tejutat? címűt a tavalyi kiszvárdai fesztiválon láthatta a közönség, ezt a színészek maguk rendezték. Az előadás két feltámadt emberről szól, akik kapnak még egy esélyt, hogy újrátsszák az életüket. Az ő történetükkel párhuzamosan fut egy másik szál, ahol a két hullamosó igyekszik kitörni a hétköznapi szürkeségéből. Az előadás szuggesztíven világít rá a beilleszkedni képtelen, helyüket nem találó emberek problémájára.

Második bemutatójuk a Sorsjáték (Faites vos jeux!) évfolyamvezető tanáruk, Hatházi

András rendezésében. Az előadás Robert Cohen amerikai színházi szakember úgynevezett tartalom nélküli párbeszédein alapuló improvizációs játék, melynek a közönség aktív részese, döntően befolyásolja a színpadi történeteket, így igazán izgalmas élményben lehet része.

Legutóbbi bemutatójuk egy gyermekelőadás volt, Lázár Ervin Szökevény szeplők című meséje alapján. Az előadás érdekessége, hogy a darab huszonegy szereplőjét mindössze ketten játsszák, egy 1x1x2 méteres forgó dobozban.

A Váróterem Projekt következő előadása október végére várható. A színészek nemcsak tervezik, de írják is és rendezik. Témája a kolozsvári egyetemista élet, a diák-lét és a bürokrácia mindennapos harca, a város. Mindez sajátos megvilágításban, sok humorral és élő zenével. Egyelőre ennyi biztos. Részleteket iskolakezdekor.

De, hogy addig se unatkozzanak, kitaláltak még valamit a váróteremsek: augusztus 19-én Kolozsváron megkísérik lejátszani a Sorsjáték tizenkét órás, szabadtéri változatát, melyben bevallásuk szerint „a bukás lehetősége hatványozottan benne van”. Már csak ezért is érdemes figyelemmel követni a kísérletet.

A idei fesztiválon anyagi okok miatt sajnos nem tudnak jelen lenni, viszont ha túléljük a maratoni kísérletet és a nyári kánikulát, akkor jövőre biztosan itt lesznek.

Sorsjáték

[reflekt]

Határvonalak

Mi, kritikusok (úgy általában) meg lettünk szólítva. Tegnap, a Finito szakmai vitájának vége felé Schlanger András, színész-rendező barátom örömét fejezte ki amiatt, hogy Csíkszeredában a közönség nem a Csókos asszonyt, tehát egy operettet, hanem Tasnádi István mai témájú verses darabját tartotta az évad legjobbjának. Ezzel azt a véleményét látta igazolódni, hogy nem műfajok, nem a művész- és a szórakoztató színház között húzódnak határok, hanem a jó és a rossz színház között. Véleménye szerint a hamis szembeállítás egyik, ha nem legfőbb okozói a kritikusok, akik fensőbbeségesen, s sznobisztikusan elhatárolódnak a szórakoztató műfajoktól.

A körterem nyilvánossága előtt jeleztem: ez ügyben mélyen magamba nézek és önvizsgálatot tartok. Jelentem, megtörtént, s az eredmény: rám ez a megállapítás nem vonatkozik, én ugyanis szeretem a zenés színházat, a bulvárt, az intellektuális kihívást jelentő alternatívot, a gyerek- és bábszínházat, meg minden féle egyebet is. Persze, mindegyiket akkor, ha jól van megcsinálva. Tehát egyetértek Schlangerrel.

Am az eset mégsem ilyen egyszerű. Este ugyanis láttuk a Csókos asszonyt, tehát akár a csíkszeredai nézők, magunk is szavazhattunk – legalábbis képletesen. Bevallom, én szintén a Finitóra voksolnék. Miért döntenék így? Másként: vajon hol vannak a tényleges határvonalak?

Maradjunk a zenés műfajnál, s ha már a példánk operett, hát annál. Becsapós műfaj ez, hiszen van néhány olyan hatáseleme, amely minden esetben tuti siker. Az ismert zene, a kiszámítható történet, a nem túl bonyolult karakterek, a poénok akkor is hatnak, ha csak félig vagy annyira sem gondosan van a darab színpadra állítva. A közönség nagy része azt is megbocsátja, ha a színészek kevésbé jól tudnak énekelni vagy táncolni, ha a rendezés a minimális szakszerűségre sem törekszik, ha az estélyen nincs úri közönség, ha pompa helyett csupán jelzett díszletre futja, mert a néző élvezni akarja a muzsikát, a színészekkel együtt akarja dúdolni a slágereket, és várja a happy endet – egy rövid ideig felhőtlenül boldog szeretne lenni.

De ugyanilyen boldog akkor is, ha szakmailag maximálisan igényes produkciót láthat, sőt, akkor is, ha a várt élményen túl valami csavar, valami plusz is járul az előadáshoz. Ha kiderül, a rendező és a színház nem csupán kipipálja a szórakoztató igény teljesítését, hanem valamit gondol is arról, hogy mi az, amit e műfaj ma egy adott közönségnek jelent, s hogyan lehet korszerűen, azaz érvényesen közvetíteni valamit, egy gondolatot, egy életérzést egy zenés műben. Mint ahogy ezt tette – mint láthattuk – a Vajdasági Tanyaszínház.

Paradoxonnak hat, hogy nehezebb a zenés, a szórakoztató műveket színpadra vinni, mint a súlyos tragédiákat, de az előbbinél olyan kötött formák vannak, amelyek egyrészt nagyon könnyen válnak üres kliséké, másrészt újításuk sok-sok fantáziát, leleményt és invenciót kíván. Egy klasszikus dráma nagyobb teret ad az önmegvalósításnak, a szöveg átértékelésének, az aktualizálásnak, azaz a művészi fogalmazásnak, vagy gyakrabban a művészkedésnek.

A látszattal ellentétben tehát a zenés mű korszerű színpadra állítása az igazi kihívás. Kevesen bírkóznak meg vele. S a kritikus – jelen esetben én – nekik drukkol.

Nánay István

[lánc.kérd]

Hajdú Géza (Nagyvárad Magyar Színház) → **Nyakó Béla** (fesztiváligazgató):

Tudok róla, hogy huszadszorra veszek részt a fesztiválon, és ez már hozzátartozik az életemhez. Minél távolabb kerülünk a kezdeti időszaktól, annál jobban megszépül a múlt. Abban a szerencsében volt részem, hogy mindegyik fesztiválon itt lehettem. Az a legcsodálatosabb az egészben, hogy rengeteg baráttra tettem így szert, és rengeteg előadást láttam. Mostanra rálátásom lett az egész határontúli magyar színjátszásra Felvidéktől Délvidékig. Nagyon élvezem az előadásokat és a kiértékelőket, ahol néha sűrű hajtépések folynak, de persze a várost és a strandot is, amit lehetetlen kihagyni. Szóval minden évben izgatottan várom, hogy eljöhessek erre a 8-10 napra.

A következő évadban egyelőre két szerepemről tudok, a **Liliomfi** Szirmai professzorát és a **Mágnás Miska** idős báróját fogom alakítani. Még nem tudom, hogy az évad második felében mit fogok játszani, de általában minden darabban benne vagyok. Végül is már 41 év van a hátam mögött, és ha még egyszer kezdhethetném, újra csak színész lennék.

Hajdú Géza (Nagyvárad Magyar Színház) → **Pólos Árpád** (Kassai Thália Színház):

Emlékszel az első kisvárdai éveken a tepsiben sült szabolcsi különlegességekre?

Pólos Árpád (Kassai Thália Színház) → **Hajdú Géza** (Nagyvárad Magyar Színház):

Már az első Kisvárdai Fesztiválon ott voltam, amikor még csak három színház szerepelt, és azóta egyetlen évet sem hagytam ki. Nagyon sajnálom, hogy idén az előadásunk odautazása az utolsó percben meghiúsult, és nem találkozhatok személyesen Géza barátommal. Persze, hogy emlékszem a tepsis különlegessége, bár már jó húsz éve ettük... Igazából akkor szerettem meg a kaprot.

(a szerk. megjegyzése: A kapros lángos a kisvárdai kenyérgyár specialitása volt, ezt szolgálták fel régen egy-egy premier után. A kenyérszót kinyújtották, kolbász- és szalonnadarabokkal díszítették, majd tepsiben megsütötték. A végén kaprot és reszelt sajtot szórtak a tetejére.)

Pólos Árpád (Kassai Thália Színház) → **Parászka Miklós** (Csíki Játékszín):

Mit rendezel jövő évben? Egy kassai színész gondol rád a távolból, és szívesen megnézné valamelyik darabodat vagy játszana benne.

[krit]

A kritikus is a színház oldalán áll, mint mindenki, aki csinálja. A kritikus is szereti, nézzen bármilyen fádul vagy bután. A kritika-írás ugyanakkor okosságos és érzékenységes versengés, és a jó kritikus észreveszi a tökéletlenséget az előadásban, aztán jól megírja, kontextusba helyezve, amihez minél nagyobb mezőről legelte össze a tudását. Ugyanakkor vannak liblingjei, akik még gyengébben is tudnak tetszeni – drága kollégáim, az tegye a szívére az első követ, akinek nincs ilyen, persze törekszünk ellene: ez a mi mindennapi alkotásunk: új szemmel nézni. És amíg egy előadás át tudja alakítani az estét, az éjszakát, a másnapot (másnaposnak lenni egy előadástól, és korhely-olvasni, vagy kedvtelésből újranézni, ugye), addig a munkánk élmény. Az pedig bármelyik este megtörténhet, hogy elragadja a kritikust az előadás, és csak viszi, csak viszi, és a tökéletlenségeket észre sem veszi.

Proics Lilla kritikus

[mai.program]

- 13.00 Könyvbemutató** (az OSZMI, a Koinónia és a marosvásárhelyi egyetem közös rendezvénye)
Művészetek Háza, Pódiumterem
- 14.00 Szakmai beszélgetés**
Művészetek Háza, Pódiumterem
- 16.30 Portugál**
Székelyudvarhelyi Tomcsa Sándor Színház
Művészetek Háza, Színházterem
- 21.00 Guppi**
Marosvásárhelyi Művészeti Egyetem Stúdió Színház
Művészetek Háza, Kamaraterem

[kiszvárdai.lapok]

a Magyar Színházak XXIII. Kiszvárdai Fesztiváljának napilapja

Felelős szerkesztő: **Zsigmond Andrea**

Munkatársak: **Demeter Kata, Fazakas Márta,**

Mészáros Csilla, Sebestyén Rita,

Selmeczi Bea, Varga Anikó

Fotó: **Révész Rebeka, Szkárossy Zsuzsa**

Nyomdai előkészítés: **Kalán János**

Nyomdai kivitelezés: **Gprint Iroda**

Felelős kiadó: **Nyakó Béla**

ISSN 1587-8325

<http://szinhaz.w3h.hu>

[witz]

Hat színész párt keres

1. Színész

Rossz anyagi helyzetben vagyok. Öt gyerekem van három nőtől, de kortalan vagyok. Nem hiszek Istenben, csak Grotowskiban, ezért vagyok szegény. A lírai színház hidegen hagy. Szeretek inni, sportolni és inni. Keresem azt a nőt, aki lesüllyed hozzám az alkoholizmusba, és fölemel. Általában az idős sűgónók vonzanak. Lesüllyedt primadonnák kíméljenek.

Jelige: „Sűgijál és rituálé”

2. Színésznő

33 éves túlhajszolt komika vagyok, de testem akár egy 20 évesé. Szeretem a romantikát, de ne hozzatok virágot. Álomszerepeim között ott van Júlia és Rómeó. Úgy érzem, megértem a szerepre. Nem szeretem a kiértékelést és kritikát sem olvasok. Én csak a rendezőben bízom. Keresek egy avantgárd alkatú, örülségében kiegyensúlyozott, nős színházigazgató-rendező-koreográfust.

Jelige: „Rendezz meg”

3. Színész

Jól szituált (500.000 ft/hó), fiatal bonviván vagyok. A Nemzeti Színháznál dolgozom. Alakom pompás, szellemem frissen fűcsart. Kedvenc könyvem Peter Brooktól Az üres tér, amely engem megérint, lázba hoz és alakot ölt. Keresek egy idős, fogatlan, ápolatlan gurunót, akivel újratertem a Lényeket.

Jelige: „Durr bele GURU”

4. Színésznő

Én nem akarok senkit, egyedül akarok lenni. Nem keresem senki társaságát. Amúgy nagyon jól nézek ki, mégsem élek szerényen, úgy-hogy mindenki megkívánhat, de nekem nem kell senki. Ezt a hirdetést nem akartam feltenni, de édesapám kényszerített. Különb is főszerepeket játszom, és nincs szükségem barátokra. Azért nem akarok gyerekeket, mert az összes kolléganőmnek van már, s különben is... Ha valaki mégis keresne, hasonlítson Lancelotra vagy legyen Ő.

Jelige: „Putyi”

5. Színész

Közepes termetű, hajlékony fiú vagyok. Mindenem a mozgásművészet. Szeretek egészségesen élni, két éve vegetáriánus lettem. Vonzódom a keleti kultúrához, legfőképpen a buddhizmushoz. Szeretem az erős embereket, akiknek egyéniségük van, és tudják, mit akarnak. Olyan személyt keresek, aki partnerem mindezekben és nem ítéli el a szabadságom. Kissé magányos vagyok, de nem vagyok egyedül.

Jelige: „Meleg vagyok.”

(De tényleg, mármint komolyan, vagyis homoszexuális.)

6. Színész

Nem vagyok tokeletes, de jó tulajdonságaim is van. Nem besszélek magyarul jól mert ukrán iskolába jártam Maramuresben. Vannak két testverem es a német sinháznál dolgozom. Szeretem a színházat látnicsinálni. Ha teccem akkor gyere. A nyelv nem számít, majd ejátszuk az életet. Szeretem a szoke magyar lányokat, me szépek.

Jelige: „Ájjunk osze, min 2 kicsi Lego”

kolozsi&faragó co.

A Magyar Színházak XXIII. Kiszvárdai Fesztiváljának támogatói:

Nemzeti Erőforrás Minisztérium, Kiszvárdai Város Önkormányzata

Médiatámogatók:

Magyar Színházi Portál, 7óra7